

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND INNOVATION
OF MODERN WORLD**

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 18-20, 2023**

**LONDON
2023**

SCIENCE AND INNOVATION OF MODERN WORLD

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

18-20 May 2023

London, United Kingdom

2023

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Science and innovation of modern world” (May 18-20, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. 727 p.

ISBN 978-92-9472-194-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and innovation of modern world. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-innovation-of-modern-world-18-20-05-2023-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 Cognum Publishing House ®

©2023 Authors of the articles

ARCHITECTURE

54. *Шелест В. О., Піданова М. С.* 259
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КРИТИХ ПАРКІНГІВ ДЛЯ
ПОЛІПШЕННЯ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ ТА ЗМЕНШЕННЯ
ТРАНСПОРТНИХ ЗАТОРІВ

ASTRONOMY

55. *Лимар В. І., Балецька С. І.* 267
АСТРОМЕТРИЧНІ МІСІЇ HIPPARCOS ТА GAIA

PEDAGOGICAL SCIENCES

56. *Fedoriv Ya. R., Finogina T. S., Pirozhenko I. D., Shuhai A. Yu.* 272
THE RHETORIC OF RESILIENCE IN UKRAINIAN ACADEMIA
57. *Pirozhenko I. D., Semyankiv I. V., Shuhai A. Yu.* 282
PARAGRAPH WRITING: A WAY TO STRUCTURE STUDENTS'
MINDSET IN WRITTEN AND ORAL UTTERANCE
58. *Pryvezentsev O.* 287
ANALYSIS OF THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A
SPECIALIST IN THE DEVELOPMENT OF USER INTERFACES
59. *Ren Wei* 291
LEVELS OF FORMATION OF ARTISTIC ABILITIES OF JUNIOR
HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE PROCESS OF MUSICAL
EDUCATION IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS
60. *Sharykina A.* 297
MOTIVATION OF STUDENTS DURING DISTANCE LEARNING
OF ENGLISH LANGUAGE
61. *Бородієнко О. В.* 302
РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ ФЛАМАНДСЬКИХ
УНІВЕРСИТЕТІВ: ВПЛИВ НА ПОЗИЦІЇ У МІЖНАРОДНИХ
РЕЙТИНГАХ
62. *Булиніна О. Д., Булинін В. О.* 311
КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ПОКАЗНИК
ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
63. *Валюкевич Т. В.* 319
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ ГОВОРЕНИЯ НА
ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ
64. *Іванова М. В., Науменко А. М., Черкун В. М.* 324
ГЕЙМІФІКАЦІЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ВИХОВАННЯ ЯК СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ ТРЕНД
65. *Кондрацька Л. А.* 330
ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ САМОРОЗКРИТТЯ БАНДУРИСТА-
ПЕРФОРМЕРА
66. *Кривда В. С., Журавко Т. В.* 338
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ САМОРОЗКРИТТЯ
БАНДУРИСТА-ПЕРФОРМЕРА**

Кондрацька Людмила Анатоліївна,
д.п.н., професор
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Анотація. Розширення бандуристом-перформером ментального досвіду - когнітивної, профоричної і практичної екфорії духовних енграм - шляхом витіснення із психологічного кластеру «Я» катастатичних проявів потребує артистичних зусиль для майєвтичного діалогу. Тому засобом його набуття постає *технологія мисленого музикування*.

Ключові слова: бандурист, типологія бандурного репертуару, перформативна дидактика, екзистенційно-феноменологічна парадигма музичної педагогіки, ментальний вчинок.

Філософія бандурного виконавства закономірно ґрунтується на архетипних вимірах диференційованої сонорності бандурного звука – символу козачої соборної спільноти, що керована надособовим ліризмом вокального ряду як уособлення “голосу нації”. Поетика бандурної виразності – як майстерність метафоричних нашарувань змістів-образів – укладається у вираз: “театр одного актора у двох персонах”. Десигнат даного формулювання охоплює й ті моменти вираження, коли реально звучить тільки інструментальний пласт. Адже мова йде про особливого роду епічно “відсторонену” лірику, яка, при багатстві моторно-звукових надбань, завжди тяжіє до мелодичного “пісенного подиху” в різноманітті фактурних реалій, народжених жанрово-стилістичними вимірами музики.

Семантично-семіологічна поетика бандурної речовості звука – від

народного професіоналізму до академічного рівня – акцентує форми виступів, в яких цілісність закінченого твору корегується потребами конструкції, транскрипції, обробки, імпровізації в межах творчих потреб конкретного історичного етапу художнього буття.

На основі трьох типів конструкції склались три найвідоміші виконавські школи: харківська, київська та полтавська. Ці школи мають різні конструкції бандур, відрізняються способом гри на інструменті. Удосконалення конструкції бандури сприяло значному розширенню виконавського репертуару, який збагатився творами як традиційних композиторів, так і сучасних. Це нова сучасна музика, яка являє собою переплетення традиційних стилів з елементами джазу, експресіонізму, імпресіонізму тощо. Композитори додали бандурі нового звучання, відкрили новітні способи звуковидобування на бандурі, значно доповнили технічні можливості виконавця.

В еволюції **художньо-образних типологій бандурного репертуару** ми виокремлюємо такі:

- бандурний репертуар класики кобзарської діяльності січової та післясічової діб; фольклорно-професійний етап роботи бандуристів;
- бандурний репертуар «перехідної» доби романтичного ХІХ століття, коли фольклоризація бандурного професіоналізму складала паралель загальноєвропейському фольклористському нахилу музичного «народництва»;
- бандурний репертуар у вітчизняному мистецтві ХХ-ХХІ століття, в якому головує концертно-професійний статус виступу бандуристів.

Перший типологічний склад бандурного репертуарного вжитку назвемо **«синкретичною бандурною співогрою»**. Другий – **«романтичною еkleктикою»** художнього співіснування фольклорних та професійно-фольклористських форм виступів й відповідних жанрових заощаджень. Третій бандурний тип, що реально співіснує з вищеназваними, але явно має привілеї у розвитку і в культурному попиті, – називаємо **«бандурним модерном»** здобутків ХХ і початку ХХІ століття (поняття «модерну» використовується як ідея кардинального оновлення даної конкретної сфери).

Критерієм типології бандурного виконавства (синкретичний, еклектичний та модерновий) постає фактурно-ігрова представленість художнього смислу відповідного типу митця-бан дуриста, а саме:

- *синкретичний* тип — як «театру одного актора в двох персонажах» // чи «театру двох акторів в одній особі» (тобто інтерпретаційної інверсії першого);

- *еклектичний* тип — як поєднання синкретичного виконавства з традиційною художньою театралізацією (аж до “театру в театрі” – виступу бандуриста як персонажу в опері);

- бандурний *модерн* як гіпербола розгортання бандурного виконавства в ансамблях бандуристів разом з комбінаторикою “інверсії значень” у виступах жіночих ансамблів (“театр нескінченного віддзеркалення персоніфікованої акторської двоїстості”). Резюмуючи історичний огляд становлення і розвитку бандурного виконавства з позицій виявлення естетико-психологічних усталень, пропонуємо такі висновки-формули:

- *а'класичне* демонстративне образно-метафоричне подвоєння-помноження чинників артистичного вираження й видового самоствердження як синкретизму-синтезу концертності-театральності-ритуаліки, заради символізації художніх, поза- й надхудожніх цінностей буття нації та людської спільноти взагалі;

- багатоскладовість жанрово-репертуарних та діяльнісно-творчих граней фахової здатності бандуриста;

- зрощеність із “невиражальною виразністю” умовно-ритуальної театралізації виступу, що так органічно поєднує бандурну ансамблеву “репетитивність” із мінімалістськими спрямуваннями сучасного мистецтва;

- гіпербола артистичної “двоїстості” у вокальності-інструментальності бандуристів як носіїв архаїчного здобутку шута-героя, майстра-Учителя класичної козацької доби, театралізовано-концертної вдачі виконавця й фахової багатоскладовості “самого собі режисера-аранжувальника”, композитора й виконавця як такого в

мистецькому бутті сьогодення [2].

Аналіз еволюції філософсько-естетичних особливостей традиційної бандурної творчості упродовж п'яти століть дає підстави виокремити низку позицій в сучасному осмисленні *теорії бандурного виконавства*:

- розуміння синкретичного, еkleктичного принципів модерного бандурного виконання пропонуємо доповнити архетиповим дорелігійним та християнським смислом;

- в різоматичну модель фахової класифікації бандуриста (за вокальними та інструментальними ознаками, за жанровими відмінностями театральності та концертності, нарешті, за професійними спеціалізаціями виконавець, композитор, режисер та ін..) пропонуємо увести поняття “нетеатральної театральності” виступу бандуриста;

- вокальну сторону виступу неспіваючого бандуриста пропонуємо визначати поняттям “бандурний вокал”, зважаючи на “інтонаційний потенціал” строю-тембру інструмента, корегованого у виконавському сьогоденні академічними здобутками класичного вокалу;

- в історично-стилістичній етапності розвитку бандурного виконавства-творчості пропонуємо виокремити низку епохальних орієнтирів.

Так, естетичний орієнтир етапу-стилю *“синкретичної бандурної співогри” козацької доби*, на наш погляд, визначається психологією гуртово-товариського спілкування, в якому оригінальний сонор бандури символізував багатозвуччя козацько-соборних єдностей.

Виокремлення нами періоду *“романтичної еkleктики”* (від ХІХ ст.), як другого етапу розвитку бандурного мистецтва, зумовлене утвердженням так званого *“оркестрального” ідеалу звучання* в умовах *співіснування* у бандурному виконавстві фольклорних та академічних жанрових форм.

“Бандурний модерн” постає як перспектива естетичної еволюції бандурного мистецтва як перформансу. В ньому є довіра до самоцінності переваг існуючого тембро-образу. Упродовж усіх цих етапів сакральний центризм духовного осягання світу і гуманістичний антропоцентризм дивно

переплелися у служінні-грі бандуриста-пророка і бандуриста-жебрака. Бандурний вокал, пов'язаний із щипково-мелодійною природою інструменту, несе подих старовинно-церковної та ренесансно-делікатної (мадригальної) до-оперної манери співу, за якими вбачається культура християнського смирення і артистичної світської вишуканості співців-лицарів [1].

Схиляючись до бандури, кобзи, музикант «відсторонюється» від оточення і навіть від себе самого. Педальний ефект «сонору гуртового мовлення» постає як множинне звучання стихії козацької вольності. Ця гуртова гетерофонність складає виток перформативного винаходу і лише в емблематиці бандурного жанру удостоюється поваги як втілення родової пам'яті культурного самовираження нації. Специфіка еволюції жанрів бандурного мистецтва – від народного професіоналізму до академічного і модернового рівня – акцентує форми виступів, в яких цілісність закінченого твору корегується потребами транскрипції, обробки, імпровізації, «цифровізації» (Таблиця 1).

Набуття бандуристом виконавського досвіду включає витіснення хаотичної маси катастатичних енграм із психологічного кластеру «Я». Цей майєвтичний досвід потребує артистичних зусиль бандуриста-перформера. Тому засобом його набуття постає *технологія мисленого музикування* [3; 4; 5]. Мисленна (уявна) гра – це процес психофізичної саморегуляції музиканта, метою якої є поступове сходження бандуриста-перформера від підсвідомості язичницьких реліктів індивіда до вищих рівнів свідомості відчуженої індивідуальності, а відтак особистості як вираженої сублімації духа.

Чинником цієї надситуативної активності бандуриста є стратегія *метаної* – стратегія свободи не "від", а "задля". В результаті він сам, як "бунтівник-аутсайдер", розчиняється у тілесно-душевному хаосі виконавського образу-кластеру, щоб запустити механізми екзистенційної самоорганізації. Тобто музикант-виконавець здійснює справжній *ментальний вчинок*. Його компоненти:

Таблиця 1.

**Періодизація формування основних
жанрових груп репертуару кобзарів-бандуристів**

Жанри періоди	СОЛЬНІ						АНСАМ- БЛЕВІ ТА ХОРОВІ
	епічні (дума)	духовні (псалма, кант)	пісенні різновиди	пісня, романс	арія	авторські твори	
XV – XVI ст.	+	+ апокрифічні оповіді на основі «відречених» книг					
XVII – пер. пол. XVIII ст.	+	+ акафісти	+ історичні, козацькі, соціально- побутові				
Друга пол. XVIII ст.	+	+	+ історичні, соціально- побутові, жартівливі, любовні		+	+	
Початок XIX ст.	+	+		+			
Кін. XIX – поч. XX ст.	+	+	+	+			
Середина XX ст.			+	+		+	+
Кінець XX – поч. XXI ст.	+	+	+	+	+	+	+

- любов як мужність вистояти у нелінійному перформативному просторі;
- налаштованість на антиномічну полімодальність і парадоксальність, інтуїтивний синтез і схоплення ґешталту мережевого спектру інтонацій;
- допитуваність як чинник розкриття виконавської креативності;
- здатність до дизайнового проєктування інтонованого смислу;
- фрустраційна толерантність у ситуації екзистенційного вибору між «незмінністю» і «незвіданістю».

Отже, сутність пропонованої педагогічної моделі саморозкриття бандуриста-перформера становить **концепція перформативної дидактики**, у якій перформанс постає не лише медіумом, а й освітнім жестом – методом і формою учіння гри на бандурі. Тобто вона реалізує **екзистенційно-феноменологічну парадигму музичної педагогіки** і ґрунтується на онтологічних **закономірностях**:

- антиномічної взаємозалежності альтернативного і коеволюційного

шляхів розвитку дизайнового мислення бандуриста-перформера та перманентної прискорюваності цього процесу з майбутнього (принцип Екклезіястового кола);

- дисипативності і дифузійності як чинника встановлення когерентності Я–не-Я відношень;
- різновекторності семасіологічної взаємодії виконавських акцій на підставі різних теорій істини.

Реалізацію цих закономірностей забезпечують **принципи**:

- аттракції (принади, залуки, приваби) творчого мислення майбутнього бандуриста;
- парадоксальності і дисипації (самовибудови) процесу розвитку його творчих здібностей;
- взємовпливу темпів розвитку творчих здібностей інших перформерів;
- вікової сензитивності як чинника розвитку творчих здібностей;
- інгерентності художнього моделювання, тобто його узгодженості з середовищем; простоти і адекватності.

Середовищем для ефективної реалізації поставленої мети вважаємо арт-лабораторію самонавчання як творчості в результаті активного спілкування її учасників з кобзарями і концертуючими бандуристами. Тут майбутні бандуристи отримують можливість для розробки і обґрунтування безмежного розмаїття способів інтонованого самовираження. Чинником такої активізації ментального ресурсу постає експресивна (драйвова), комунікативна і сугестивна потреба бандуриста в осмисленні відмінності між «наявним» і «присутнім» Світлом і себе у Ньому. *Експлораторну методологію* нашого експериментального дослідження визначає антропокінетичний дизайн здійснення бандуристом-перформером *ментального вчинку*.

Висновок. Короткочасність перформативної інтеракції – несподіваного ефекту сконцентрованого саморозуміння суб'єкта-учасника під час мисленого музикування – дарує досвід переживання виходу за межі горизонту інтонованих

значень. Утім, при повторенні ця ситуація може мати різні варіанти розвитку, в залежності від морально-етичної відповідальності бандуриста-перформера. І тут важливо, щоб освоєваний досвід реконструйованої дійсності поставав для нього не просто мультисеквенціальним гіпертекстом, інтонованою метафорою "пустелі реального", заснованою на принципі руйнування однозначності, односпрямованості, одномірності, незмінності. Бандурист-перформер має ототожнювати себе не з фіксованою сукупністю масок і ролей, але з самим процесом руху крізь них, процесом вибудови динамічної єдності не як чистої видимості, а як чистої справжності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кондрацька, Л. (2022) Педагогічна антропологія [Текст] : підручник для слухачів третього освітньо-наукового рівня / Л. А. Кондрацька. Тернопіль : Вектор. 236 с.
2. Чернецька, Н. (2018) Виконавська творчість бандуристів як джерело формування національної самосвідомості. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Вип. 1. С. 90–100.
3. Elson, M. (2002). *Passionate Practice: A Musicians Guide to Learning, Memorizing and Performance*. Regent Press: 108. ISBN 1587900211
4. Gallwey, W. Timothy, Green, B. (2015). *The Inner Game of Music*/ Pan Macmillan: 256 . ISBN1447291719, 9781447291718
5. Gordon, S. (2010). *Mastering the Art of Performance. A Primer for Musicians*. Oxford University Press:224